EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 25.2.2004
KOM(2004) 69 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

ELINTARVIKKEIDEN SÄTEILYTTÄMISESTÄ VUONNA 2002

KOMISSION KERTOMUS

ELINTARVIKKEIDEN SÄTEILYTTÄMISESTÄ VUONNA 2002

TIIVISTELMÄ

Ionisoivalla säteilyllä käsiteltyjä elintarvikkeita ja elintarvikkeiden ainesosia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 22. helmikuuta 1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/2/EY 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on toimitettava vuosittain komissiolle

– säteilyttämislaitoksissa tehtyjen tarkastusten tulokset, erityisesti käsitellyt tuoteryhmät ja -määrät sekä käytetyt annokset

– tuotteen kaupan pitämisen aikana tehtyjen tarkastusten tulokset sekä tiedot käsittelyn paljastamiseksi käytettävistä menetelmistä.

Vuonna 2002 seitsemässä jäsenvaltiossa toimi hyväksyttyjä säteilyttämislaitoksia, mutta jotkin jäsenvaltiot eivät toimittaneet kaikkia vaadittuja tietoja käsiteltyjen tuoteryhmien ja -määrien tai käytettyjen annosten osalta.

Vuoden 2001 tavoin nytkin kahdeksassa jäsenvaltiossa tehtiin tarkistuksia markkinoille saatetuille elintarvikkeille ja seitsemässä ei tehty analyyttisiä tarkastuksia raportissa katetulla ajanjaksolla. Vuonna 2002 tarkastettiin yhteensä noin 5000 elintarvikenäytettä. Analysoitujen näytteiden määrä vaihtelee suuresti jäsenvaltioiden välillä. Markkinoilla olevista tuotteista noin 1,4 prosenttia (ilman ravintolisiä) oli säteilytettyjä ja ilman merkintää. Tällaisia tuotteita olivat yritit ja mausteet tai yrttejä tai mausteita sisältävät elintarvikkeet, sammakonreidet, vesiviljellyt eläintuotteet, sienet, tuoreet hedelmät, tee, kahvi, kastikkeet ja vastaavat tuotteet. Vuonna 2002 neljä jäsenvaltiota (Yhdistynyt kuningaskunta, Irlanti, Saksa ja Alankomaat) teki tarkastuksia ravintolisille ja havaitsi, että edelleen 29,4 prosenttia tarkastetuista tuotteista oli säteilytetty. Koska näiden tuotteiden käsittely ionisoivalla säteilyllä ei ole hyväksyttyä EU:ssa, komissio odottaa, että tuotteiden tarkastuksia lisätään kaikissa jäsenvaltioissa ja että säteilytetyt ravintolisät poistetaan EU:n markkinoilta.

Käytettävissä olevien tietojen perusteella komissio katsoo, että yleinen tilanne ei ole muuttunut vuoteen 2001 verrattuna. Myöskään tarkastuksia tekevien jäsenvaltioiden määrä ei ole lisääntynyt, ravintolisiä koskevia tarkastuksia lukuun ottamatta.

1. OIKEUSPERUSTA JA TAUSTAA

Ionisoivalla säteilyllä käsiteltyjä elintarvikkeita ja elintarvikkeiden ainesosia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 22. helmikuuta 1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/2/EY[1] 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on toimitettava vuosittain komissiolle

[1] EYVL L 66, 13.3.1999, s. 16.

säteilyttämislaitoksissa tehtyjen tarkastusten tulokset, erityisesti käsitellyt tuoteryhmät ja -määrät sekä käytetyt annokset

sekä

tuotteen kaupan pitämisen aikana tehtyjen tarkastusten tulokset sekä tiedot käsittelyn paljastamiseksi käytettävistä menetelmistä.

Komission on julkaistava vuosiraporttien tulokset *Euroopan unionin virallisessa lehdessä.*

Tämä raportti kattaa 1. tammikuuta 2002 ja 31. joulukuuta 2002 välisen ajanjakson.

Euroopan komission terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston www-sivuilta löytyy tietoja elintarvikkeiden säteilyttämiseen liittyvistä yleisistä näkökohdista, EU:n lainsäädännöstä, kansallisista luvista, hyväksytyistä säteilyttämislaitoksista jäsenvaltioissa ja kolmansissa maissa, toimivaltaisista viranomaisista sekä säteilytettyjen elintarvikkeiden paljastamisessa käytetyistä standardoiduista analyysimenetelmistä.[2]

1.1. Säteilyttämislaitokset

Direktiivin 1999/2/EY 3 artiklan 2 kohdan mukaan elintarvikkeita voidaan säteilyttää vain hyväksytyissä säteilyttämislaitoksissa. Laitosten on hyväksynnän saamiseksi täytettävä FAO:n ja WHO:n yhteisen Codex Alimentarius -komission suosittelemat elintarvikkeiden säteilyttämislaitosten kansainvälisten menettelytapaohjeiden vaatimukset. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset antavat hyväksynnän EU:n alueella sijaitseville laitoksille.[2] Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle hyväksymistään säteilyttämislaitoksista (7 artiklan 1 kohta).

Komissio on julkaissut luettelon jäsenvaltioiden hyväksytyistä laitoksista.[3]

1.2. Säteilytetyt elintarvikkeet

Kuivattujen mausteyrttien, mausteiden ja maustekasvien säteilyttäminen on sallittua EU:ssa (ionisoivalla säteilyllä käsiteltyjä elintarvikkeita ja elintarvikkeiden ainesosia koskevan yhteisön luettelon vahvistamisesta 22. helmikuuta 1999 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/3/EY[4]). Lisäksi viisi jäsenvaltiota on direktiivin 1999/2/EY 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti pitänyt tietyille elintarvikkeille annetut kansalliset luvat voimassa. Komissio on julkaissut luettelon kansallisista luvista.[5]

Direktiivin 1999/2/EY 6 artiklan mukaan säteilytettyjen elintarvikkeiden tai koostetun elintarvikkeen säteilytettyjen ainesosien pakkausmerkinnöissä on oltava maininta ”säteilytetty” tai ”käsitelty ionisoivalla säteilyllä”.

Euroopan standardointikomitea (CEN) on komission antaman toimeksiannon perusteella standardoinut useita analyysimenetelmiä[2] asianmukaisten pakkausmerkintöjen takaamiseksi tai sellaisten tuotteiden paljastamiseksi, joiden säteilyttämiseen ei ole myönnetty lupaa.

---

2 http://europa.eu.int/comm/food/fs/sfp/fi_index_en.html
3 EUVL C 187, 7.8.2003, s. 13.
4 EYVL L 66, 13.3.1999, s. 6.
5 EUVL C 56, 11.3.2003, s. 5.

2. SÄTEILYTTÄMISLAITOKSISSA TEHTYJEN TARKASTUSTEN TULOKSET

Jäsenvaltiot toimittivat seuraavat tiedot:

2.1. Belgia

Belgian toimivaltaiset viranomaiset hyväksyivät 28. toukokuuta 2003 IBA Mediris S.A. –säteilyttämislaitoksen (sijaintipaikka Fleurus) direktiivin 1999/2/EY mukaisesti. Vuonna 2002 ei tehty tarkastusta.

Seuraavassa taulukossa esitetään IBA Mediris S.A. –säteilyttämislaitoksessa vuonna 2002 säteilytettyjen elintarvikkeiden luokat ja määrät.

Annoksista ei ole toimitettu mitään tietoja.

Elintarvikkeet	**Määrä (t)**
Mausteet ja maustekasvit	570,1
Kuivatut vihannekset	20,8
Juusto	216,2
Kalat	177,6
Grillatut sipulit	8,5
Pakastetut vihannekset	223,6
Pakastetut äyriäiset ja nilviäiset	768,3
Pakastettu siipikarjan liha	130,7
Pakastettu liha	303,8
Pakastetut sammakonreidet	2873,7
Yrttitee	62,2
Proteiinit	54,5
Kuivatut hedelmät	65
Liha	1,4
Siipikarja	0,9
Muut pakasteet	156,2
Munat	122,5
Tärkkelys	76,8
Muut tuotteet[6]	773,9
Papaiini	6,3
Yhteensä	**6613**

[6] Tarkempia tietoja ei ole toimitettu.

2.2. Saksa

a) Gamma Service Produktbestrahlung GmbH, Radeberg

Sachsenin osavaltion toimivaltaisen viranomaisen vuonna 2002 tekemä tarkastus vahvisti, että direktiivin 1999/2/EY vaatimuksia noudatetaan.

Seuraavassa taulukossa esitetään Gamma Service -yhtiön säteilyttämien elintarvikkeiden luokat ja määrät sekä keskimääräiset absorboituneet annokset.

Elintarvikkeet	**Määrä (t)**	**Keskimääräiset absorboituneet säteilyannokset (kGy)**
Kuivatut mausteyrtit ja mausteet	334	5–9
Vihannekset ja vihannesjauheet[7]	28	7–8[7]
Yrttitee[8]	126	6–9
Öljykasvin siemenet (unikko, seesami, pellava)[9]	6,4	7–8
Yhteensä	**494,4**	

b) Isotron Deutschland GmbH, Allershausen[10]

Baijerin osavaltion toimivaltainen viranomainen teki tarkastuksen 26. marraskuuta 2002.

Seuraavassa taulukossa esitetään Isotron Deutschland GmbH –yrityksessä säteilytettyjen elintarvikkeiden luokat ja määrät:

Elintarvikkeet	**Määrä (t)**	**Keskimääräiset absorboituneet säteilyannokset (kGy)**
Mausteet	97,2	9,2
Yrtit	203,7	9,2
Yhteensä	**300,9**	

c) Beta-Gamma-Service GmbH&Co. KG, Bruchsal

Laitoksessa ei säteilytetty elintarvikkeita vuonna 2002.

---

7 Vihannekset vietiin Puolaan ja vihannesjauhe Venäjälle.

8 Tuotteet vietiin Puolaan.

9 Seesamin- ja unikonsiemenet vietiin Kroatiaan ja pellavansiemenet Puolaan.

10 Yrityksen entinen nimi: Gammamaster Deutschland GmbH

2.3. Tanska

Tanskan eläinlääkintä- ja elintarvikehallinto (DVFA) hyväksyi vuonna 2002 LR Plast -säteilyttämislaitoksen kuivattujen mausteyrttien ja mausteiden säteilyttämistä varten direktiivin 1999/2/EY 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Laitoksessa ei säteilytetty elintarvikkeita vuonna 2002.

2.4. Espanja

Maata koskevia tietoja ei ole toimitettu.

2.5. Ranska

Kaikki hyväksytyt säteilyttämislaitokset tarkastettiin vuonna 2002. Kaikki täyttivät direktiivissä 1999/2/EY säädetyt vaatimukset.

Seuraavassa taulukossa esitetään Ranskassa vuonna 2002 säteilytettyjen elintarvikkeiden luokat ja määrät sekä keskimääräiset absorboituneet annokset.

Elintarvikkeet	**Määrä (t)**	**Keskimääräiset absorboituneet säteilyannokset (kGy)**
Mausteet, yrtit ja kuivatut vihannekset	1265	10
Pakastetut mausteyrtit	10	10
Kuivatut hedelmät	14	1
Arabikumi	146	3
Mekaanisesti erotettu kananliha, kananliha ja kanan muut osat	2812	5
Pakastetut sammakonreidet	882	5
Yhteensä	**5129**	

2.6. Alankomaat

Seuraavassa taulukossa esitetään kahdessa tuotantolaitoksessa 1. lokakuuta 2001 ja 30. syyskuuta 2002 välisenä aikana säteilytettyjen elintarvikkeiden luokat ja määrät.

Annoksista ei ole annettu tietoja.

Elintarvikkeet	Määrä (t)[11]
Mausteet ja yrtit	1705,6
Kuivatut vihannekset	2402,4
Kuivatut hedelmät	117,6
Siipikarjan liha (pakastettu)	914,4
Katkaravut (pakastetut)	136,8
Sammakonreidet	373,6
Munanvalkuaiset (jäähdytetyt)	625,61
Elintarvikkeet[12]	838,4
Yhteensä	**7114,4**

2.7. Yhdistynyt kuningaskunta

Isotron-yhtiöllä on lupa säteilyttää tiettyjä mausteita ja yrttejä. Toimivaltaisen viranomaisen tekemä tarkastus vahvisti, että lupaa ja direktiivin 1999/2/EY vaatimuksia noudatetaan.

Laitoksessa ei säteilytetty mitään elintarvikkeita vuonna.

2.8. Seuraavissa maissa ei ole hyväksyttyjä elintarvikkeiden säteilytykseen tarkoitettuja laitoksia: Itävalta, Suomi, Kreikka, Irlanti, Italia, Luxemburg, Portugali ja Ruotsi.

2.9. Tiivistelmä EU:n tilanteesta

EU:ssa raportointikaudella säteilytettyjen elintarvikkeiden tarkat määrät eivät ole tiedossa puutteellisen raportoinnin takia. Käytettävissä olevien raporttien perusteella määräksi voidaan arvioida 20 000 tonnia. Osa määrästä on säteilytetty vientiä varten. Direktiivissä ei edellytetä erittelyä sisämarkkinoille ja vientiin tarkoitettujen määrien välillä.

[11] Määrät on ilmoitettu ”kartonkeina”, joiden keskimääräinen paino on 800 kg.

[12] Kolmansiin maihin vietäviksi tarkoitetut tuotteet.

3. TUOTTEIDEN KAUPAN PITÄMISEN AIKANA TEHTYJEN TARKASTUSTEN TULOKSET SEKÄ KÄSITTELYN PALJASTAMISEKSI KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT

Jäsenvaltiot toimittivat seuraavat tiedot:

3.1. Itävalta

Tarkastus tehtiin 60 elintarvikenäytteelle, joista mitään ei ollut säteilytetty.

Analysoidut elintarvikkeet	**Analysoitujen näytteiden määrä**		**Käytetty CEN-menetelmä**
	Tulos: ei säteilytetty	**Tulos: säteilytetty, ei asianmukaista merkintää**	
Mausteet	15	0	EN 1788
Siipikarja (ankka, fasaani, hanhi, kana, kalkkuna)	44	0	EN 1786
Sienet	1	0	EN 1788
Yhteensä	**60**	**0**	
Yhteensä (%) analysoiduista näytteistä	**100**	**0**	

3.2. Belgia

Belgiassa ei tehty tarkastuksia vuonna 2002.

3.3. Saksa

Maassa tarkastettiin noin 3 350 elintarvikenäytettä, joista 26 (0,8 %) oli säteilytetty mutta asianmukainen merkintä puuttui. Tulokset ovat samankaltaiset kuin vuonna 2001. Suuri osuus ravintolisistä on säteilytetty (18 %), vaikka käsittelyä ei ole sallittu.

Analysoidut elintarvikkeet	Analysoitujen näytteiden määrä		Käytetty CEN-menetelmä
	Tulos: ei säteilytetty	Tulos: säteilytetty, ei asianmukaista merkintää (alkuperä)	
Juusto	36	0	EN1784, EN1788
Yrttijuusto[13]	88	3	EN1784, EN1787, EN1788, EN13751
Yrttivoi	3	0	EN1787, EN1788
Munat ja munatuotteet	18	0	
Liha (myös pakastettu liha)	35	0	EN1784, EN1786, EN1787
Lihavalmisteet (paitsi makkarat)	16	0	EN1787
Makkarat[13]	174	6	EN1784, EN1787, EN1788
Siipikarjanliha ja riista	137	0	EN1784, EN1787
Kalat ja kalatuotteet	68	0	EN1786
Äyriäiset	160	0	EN1785, EN1787, EN1788
Äyriäiset, nilviäiset ja muut vesieläimet ja niistä saatavat tuotteet	113	5	EN1787, EN1788
Palkokasvit	166	0	EN1787, EN1788
Keitot ja kastikkeet	3	0	EN1784

[13] Mausteet ja yrtit oli säteilytetty mutta niissä ei ollut merkintää.

Vilja ja viljatuotteet	75	0	EN1784, EN1788, prEN13751
Öljysiemenet	7	0	EN1787
Pähkinät	156	0	EN1784, EN1787, EN1788
Perunat ja erittäin tärkkelyspitoisten kasvien osat	76	0	EN1788
Tuoreet vihannekset ja salaatti	49	0	EN1784, EN1787, EN1788
Kuivatut vihannekset ja vihannestuotteet	63	0	EN1787, EN1788
Tuoreet sienet	85	0	EN1788
Kuivatut sienet tai sienituotteet	146	2	EN1787, EN1788
Tuoreet hedelmät	308	2	EN1784, EN1787, EN1788
Kuivatut hedelmät tai hedelmätuotteet	236	0	EN1787, EN1788
Kaakaojauhe	9	0	EN1787, EN1788
Raakakahvi	4	0	EN1787, EN1788
Tee ja teen kaltaiset tuotteet[14]	94	2	EN1787, EN1788
Valmisateriat	13	0	EN1784, EN1787

[14] Tulokset osoittavat, että vain osa ainesosista kahdessa inkiväärisitruunateessä oli säteilytetty (RASFF 2002/BNP). Näitä ainesosia ei kuitenkaan pystytty tunnistamaan.

Mausteet, myös valmisteet ja maustesuolat	341	1	EN1784, EN1787, EN1788, EN13751
Maustekasvit ja yrtit	644	2	EN1787, EN1788, EN13751
Aasialaiset nuudelivälipalat, cocktailpalat, pizza, pikkupurtava (TV snacks)	13	0	EN1788, EN13751
Suklaa	1	0	EN1784
Ravintolisät[15]	14	3	EN1788
Yhteensä	**3351**	**26**	
Yhteensä (%) analysoiduista näytteistä	**99,2**	**0,8**	

3.4. Tanska

Tanskan eläinlääkintä- ja elintarvikehallinto ei tehnyt vuonna 2002 (kuten ei vuonna 2001) tarkastuksia valvoakseen erityisesti säteilytettyjä elintarvikkeita markkinointivaiheessa. Tähän on pääasiassa kaksi syytä.

1. Kaikki tanskalaiset elintarvikkeiden tuottajat, maahantuojat ja vähittäismyyjät ovat velvollisia harjoittamaan itsevalvontaa, jotta ne voivat dokumentoida viranomaisille noudattavansa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Olennainen osa Tanskan eläinlääkintä- ja elintarvikehallinnon tarkastuksia on asiakirjojen valvonta, jolla varmistetaan, että kaikki elinkeinonharjoittajat voivat asiakirjoin osoittaa, että ne käyttävät tai myyvät säteilytettyjä kuivattuja mausteyrttejä tai mausteita sisältäviä tuotteita ainoastaan, jos ne on varustettu asianmukaisin pakkausmerkinnöin.

2. Tanskassa on valittu epäsuora toimintamalli sellaisten säteilytettyjen elintarvikkeiden seulomiseksi, joissa ei ole pakkausmerkintöjä tai joille ei ole myönnetty lupaa. Useiden erilaisten elintarvikkeiden mikrobiologista laatua seurataan jatkuvasti analyyttisesti. Tuloksia käytetään myös ensimmäisenä seulontavälineenä tarkistettaessa, onko kuivattuja mausteyrttejä ja mausteita säteilytetty. Jos näyte poikkeaa huomattavasti tausta-arvoista, se otetaan tarkempaan analyysiin, jotta voidaan määrittää, onko sitä säteilytetty. Menettelyllä ei 1. tammikuuta 2002 ja 31. joulukuuta 2002 välisenä aikana löydetty yhtään näytettä, jota olisi ehkä säteilytetty.

---

15 ”Spirulina”-tableteista otettu yksi näyte, hedelmä- ja vihannesjauhetta sisältävistä tableteista otettu yksi näyte (RASFF 2003/ABO) ja juoman valmistukseen tarkoitetusta vihannesjauheesta otettu yksi näyte (RASFF 2003/ABO) oli säteilytetty. Näiden tuotteiden säteilyttäminen ei ole sallittua EU:ssa. Kaksi viimeksi mainittua näytettä oli tuotu Yhdysvalloista Yhdistyneen kuningaskunnan kautta.

3.5. Espanja

Espanjassa ei tehty tarkastuksia vuonna 2002.

3.6. Suomi

Tarkastuksissa keskityttiin kala- ja äyriäistuotteisiin, yrttiteetuotteisiin ja mausteisiin. Otetuista 122 näytteestä 3 oli säteilytettyjä eikä niissä ollut asianmukaista merkintää. Ne vedettiin markkinoilta ja ilmoitettiin RASFF-hälytysjärjestelmään. Kokonaistulos oli samanlainen kuin vuoden 2001 tulos.

Analysoidut elintarvikkeet	**Analysoitujen näytteiden määrä**		**Käytetty CEN-menetelmä**
	Tulos: ei säteilytetty	**Tulos: säteilytetty, ei asianmukaista merkintää**	
Äyriäiset ja simpukat	27	2	EN13751 seulonta-tarkoituksiin, vahvistettu EN1788:llä
Sammakonreidet	2	1	
Yrttiteet	20	0	
Mausteet	73	0	
Yhteensä	**122**	**3**	
Yhteensä (%) analysoiduista näytteistä	**97,6**	**2,4**	

3.7. Ranska

Ranska on hyväksynyt yksityisen laboratorion tekemään kohdennettuja tarkastuksia, joilla tutkitaan, onko elintarvikkeita säteilytetty ja/tai onko niissä oikeat pakkausmerkinnät. Neljä näytettä tarkastettiin EN 1788 -menetelmällä: Intiasta ja Egyptistä peräisin oleva sipulijauhe, Itä-Euroopasta peräisin oleva sienierä ja Kiinasta peräisin oleva valkosipulijauhe. Säteilytyksestä ei havaittu merkkejä. Tarkastuksissa kuitenkin havaittiin, että jotkin säteilyttämistä käyttävät yritykset Ranskassa eivät noudata elintarvikkeita ja elintarvikkeiden ainesosia koskevia pakkausmerkintävaatimuksia. Ranskan toimivaltaiset viranomaiset muistuttivat yrityksille näistä vaatimuksista. Kyse oli kuivatuista sienistä (75 %:ssä ei ollut merkintöjä) ja arabikumista.

3.8. Kreikka

Kreikassa ei tehty vuonna 2002 tarkastuksia vuoden 2001 tarkastustulosten perusteella: yhtään 99 tarkastetusta näytteestä ei ollut säteilytetty. Vuoden 2002 prioriteeteiksi on asetettu muuntyyppiset tarkastukset, jotka koskevat elintarvikkeiden turvallisuutta. Vuodeksi 2003 on suunniteltu säteilytettyjä elintarvikkeita koskevia pistokokeita maahantuontipaikoissa.

3.9. Italia

Maa ei ole toimittanut tietoja.

3.10. Irlanti

Tarkastuksissa keskityttiin yrtteihin, mausteisiin ja yrttilisiin. Otetuista 356 näytteestä 46 oli säteilytetty eikä niissä ollut asianmukaisia pakkausmerkintöjä.

Noin 13 prosenttia testatuista näytteistä (40 % testatuista yrttilisistä) oli säteilytetty eikä niissä ollut asianmukaisia pakkausmerkintöjä.

Analysoidut elintarvikkeet	**Analysoitujen näytteiden määrä**		**Käytetty CEN-menetelmä**
	Tulos: ei säteilytetty	**Tulos: säteilytetty, ei asianmukaista merkintää**	
Yrtit ja mausteet	254	11	EN13751 EN1788
Yrttilisät[16]	45	30	EN13751 EN1788
Muut (esim. tee, kahvi, kastikkeet)[16]	11	5	EN13751 EN1788
Yhteensä	**310**	**46**	
Yhteensä (%) analysoiduista näytteistä	**87,1**	**12,9**	

3.11. Luxemburg

Luxemburgissa ei tehty tarkastuksia vuonna 2002.

[16] Säteilyttäminen ei ole sallittua yhteisössä.

3.12. Alankomaat

Vuonna 2002 otettiin 888 näytettä suunnitellun ohjelman mukaisesti. Eri tuotteiden analysointitulokset ja käytetyt menetelmät esitetään taulukossa.

Yhtään säteilytetyistä näytteistä ei ollut merkitty asianmukaisesti. Sammakonreisien sekä yrttien ja mausteiden tuottajille lähetettiin tuloksena virallinen raportti vaatimusten rikkomisesta. Ravintolisistä otettiin näytteitä ja ne tutkittiin seurantaohjelman puitteissa, minkä vuoksi niistä ei tehty virallista raporttia.

Analysoidut elintarvikkeet	**Analysoitujen näytteiden määrä**		**Käytetty CEN-menetelmä**
	Tulos: ei säteilytetty	**Tulos: säteilytetty, ei asianmukaista merkintää (alkuperä)**	
Niilinahven	11	0	EN1785
Sammakonreidet	23	7	EN1785
Ravintolisät	93	31	EN13751 EN1788
Maustekasvit ja yrtit	706	17	EN13751 EN1788
Yhteensä	**833**	**55**	
Yhteensä prosenttia analysoiduista näytteistä	**93,8**	**6,2**	

3.13. Portugali

Portugalissa ei tehty tarkastuksia vuonna 2002. Ensimmäiset tarkastukset on tehty vuonna 2003.

3.14. Ruotsi

Vuonna 2002 otettiin viisi näytettä kaupoissa, joissa myydään lihaa; näytteet otettiin pääasiassa kanasta. Ne analysoitiin EN 1784 –menetelmällä. Mitään niistä ei ollut säteilytetty.

3.15. Yhdistynyt kuningaskunta

Yrttien, mausteiden ja maustekasvien lisäksi tarkastuksia tehtiin sienille, katkaravuille, ravintolisille ja mansikoille. Otetuista 237 näytteestä 7 havaittiin säteilytetyiksi eikä niissä ollut asianmukaista pakkausmerkintää. Lisäksi 21 näytteen tulos oli ”intermediate” käytettäessä CEN-menetelmää EN13751, eikä tulos ole varma, koska lisäanalyysiä ei tehty. Ravintolisiä koskevat tulokset ovat samanlaiset kuin vuonna 2001, jolloin suuri osa havaittiin säteilytetyksi.

Analysoidut elintarvikkeet	**Analysoitujen näytteiden määrä**			**Käytetty CEN-menetel-mä**
	Tulos: ei säteilytetty	**Tulos: ei varmaa tulosta**	**Tulos: säteilytet-ty, ei asian-mukaista merkintää**	
Kuivatut yrtit ja mausteet ja maustekasvit	147	15	0	EN13751
Tuoreet yrtit ja mausteet	6	0	0	EN13751
Mansikat	2	0	0	EN13751
Sienet	9	1	1	EN13751
Katkaravut	29	2	0	EN13751
Ravintolisät[16]	16	3	6	EN13751 EN1788
Yhteensä	**209**	**21**	**7**	
Yhteensä (%) analysoiduista näytteistä	**88,2**	**8,9**	**2,9**	

3.16. Tiivistelmä EU:n tilanteesta

Seuraavassa taulukossa esitetään koko EU:ssa analysoidut näytteet ja saadut tulokset:

Jäsenvaltio	**Analysoitujen näytteiden määrä**	
	Tulos: ei säteilytetty	**Tulos: säteilytetty, ei asianmukaista merkintää**
A	60	0
B	-	-
D	3351	26
DK	-	-
E	-	-
FIN	122	3
F	4	0
EL	-	-
I	-	-
IRL	310	46
L	-	-
NL	833	55
P	-	-
S	5	0
UK	209	7
Yhteensä	**4894**	**137**
Yhteensä (%) analysoiduista näytteistä	**97,3**	**2,7**
Yhteensä (%) analysoiduista näytteistä ilman ravintolisiä	**98,6**	**1,4**

4. PÄÄTELMÄT

4.1. Säteilyttämislaitoksissa tehtyjen tarkastusten tulokset

Jäsenvaltioiden edellytetään direktiivin 1999/2/EY mukaan ilmoittavan komissiolle säteilyttämislaitoksissa tehtyjen tarkastusten tuloksista, säteilytettyjen elintarvikkeiden luokista ja määristä sekä käytetyistä keskimääräisistä annoksista.

Vuonna 2002 seitsemässä jäsenvaltiossa toimi hyväksyttyjä säteilyttämislaitoksia, mutta jotkin jäsenvaltiot eivät toimittaneet kaikkia vaadittuja tietoja käsiteltyjen tuoteryhmien ja -määrien sekä käytettyjen annosten osalta.

EU:ssa vuonna 2002 säteilytettyjen elintarvikkeiden tarkat määrät eivät ole tiedossa puutteellisen raportoinnin takia. Käytettävissä olevien raporttien perusteella määräksi voidaan arvioida 20 000 tonnia. Osa määrästä on säteilytetty vientiä varten. Direktiivissä ei edellytetä erittelyä sisämarkkinoille ja vientiin tarkoitettujen määrien välillä.

4.2. Tuotteiden kaupan pitämisen aikana tehtyjen tarkastusten tulokset

Jäsenvaltioiden edellytetään direktiivin 1999/2/EY mukaan ilmoittavan tuotteiden kaupan pitämisen aikana tehtyjen tarkastusten tulokset sekä säteilytettyjen elintarvikkeiden paljastamiseksi käytetyt analyysit.

Vuoden 2001 tavoin kahdeksan jäsenvaltiota toimitti pyydetyt tiedot, mutta seitsemän ei tehnyt analyyseja raportointikauden aikana. Komissio pyytää kaikkia jäsenvaltioita tekemään tarkastukset vastaisuudessa, jotta varmistetaan direktiivin säännösten noudattaminen kaikkialla EU:ssa. Komissio ilmoittaa asiasta virallisesti kirjeitse jäsenvaltioille.

Vuoden 2002 tilanne on samanlainen kuin vuoden 2001. Analysoitujen näytteiden määrät vaihtelevat nytkin suuresti jäsenvaltioiden välillä. Markkinoilta löytyi vain muutamia tuotteita, joita oli säteilytetty ilman, että tätä oli mainittu pakkausmerkinnöissä. Nämä tuotteet ovat enimmäkseen ravintolisiä, yrttejä ja mausteita tai yrttejä ja mausteita sisältäviä koostettuja elintarvikkeita. Tarkastuksissa löytyi myös joitakin näytteitä säteilytetyistä muttei merkityistä sammakonreisistä, vesiviljelyeläintuotteista, sienistä, tuoreista hedelmistä, teestä, kahvista, kastikkeita ja samankaltaisista tuotteista.

Vuonna 2001 Yhdistyneessä kuningaskunnassa viranomaiset havaitsivat, että 42 prosenttia tietyistä markkinoilla olevista ravintolisistä on säteilytettyjä. Koska useimpien näiden tuotteiden käsittely ionisoivalla säteilyllä on EU:ssa kiellettyä, muita jäsenvaltioita on pyydetty tarkastamaan tämä sektori, jotta varmistettaisiin direktiivin vaatimusten noudattaminen. Vuonna 2002 neljä jäsenvaltiota (Yhdistynyt kuningaskunta, Irlanti, Saksa ja Alankomaat) teki tarkastuksia ravintolisille ja havaitsi, että edelleen 29,4 prosenttia tarkastetuista tuotteista oli säteilytetty. Komissio odottaa, että näiden tuotteiden tarkastuksia lisätään kaikissa jäsenvaltioissa ja että säteilytetyt tuotteet vedetään pois EU:n markkinoilta. Jäsenvaltioita kehotetaan myös muistuttamaan elintarvikealalle elintarvikkeiden säteilyttämistä koskevista EU:n vaatimuksista.

Tarkastuksia tehtiin yhteensä noin 5 000 elintarvikenäytteelle, joista noin 2,7 prosenttia (mukaan lukien säteilytetyt ravintolisät Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Irlannissa, Saksassa ja Alankomaissa) oli säteilytetty mutta joita ei ollut merkitty ja joista joitakin ei ole hyväksytty säteilyttämistä varten. Tämä on lähes kaksinkertainen verrattuna vuoden 2001 löytöihin, joita oli 1,4 prosenttia. Ellei ravintolisiä oteta huomioon, noin 1,4 prosenttia näytteistä havaittiin säteilytetyiksi, mikä myös on enemmän kuin vuonna 2001 (0,6 %). Molemmissa tapauksissa tämä saattaa johtua siitä, että näytteenotto oli kohdennetumpaa.

4.3. Tarkastustulosten toimittamisen määräaika vuoden 2003 raporttia varten

Vuonna 2003 direktiivin 1999/2/EY 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti tehtyjen tarkastusten tulokset on toimitettava komissiolle 30. huhtikuuta 2004 mennessä.